

- čeština i ruština jsou flektivní jazyk, mají komplikovaný systém skloňování a časování; s rozdíly v češtině se seznámíte dále;
чешский и русский языки являются флективными языками – имеют сложную систему склонений и спряжений; с отличиями чешского языка от русского вы познакомитесь далее;
- v češtině je 7 pádů u podstatných jmen, zájmen, přídavných jmen – (5. pád – vokativ!);
в чешском языке имеется 7 падежей у существительных, местоимений, прилагательных – (5 падеж – «звательный!»);
- v češtině se na rozdíl od ruštiny vyjadřují všechny tvary přítomného času slovesa „BÝT“;
в чешском языке в отличие от русского выражаются все личные формы глагола «БЫТЬ» в настоящем времени;
- v češtině se slovesný zápor tvoří připojením zápornky „NE -“ ke slovesům;
zápornka se píše se slovesem *dohromady!*;
в чешском языке отрицательные формы глаголов образуются путем прибавления частицы «НЕ», которая пишется слитно с глаголом!;
- v češtině se mnohem méně používají přídavná jména slovesná a přechodníky.
в чешском языке гораздо менее часто употребляются формы причастий и деепричастий.

VYSLOVUJEME ČESKÁ PÍSMENA, SLABIKY, SLOVA

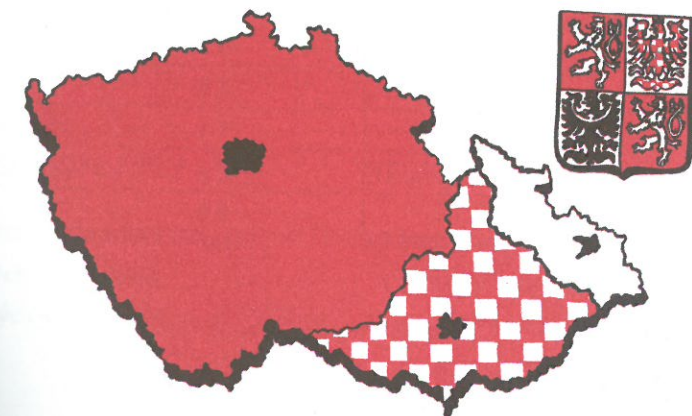
ПРОИЗНОСИМ ЧЕШСКИЕ БУКВЫ, СЛОГИ, СЛОВА

V této lekci se seznámíte

- s českou abecedou,
- s českými hláskami,
- s českými diakritickými znaménky,
- s českými samohláskami a souhláskami,
- s českým přízvukem.

На этом уроке вы познакомитесь

- чешским алфавитом,
- чешскими звуками,
- чешскими диакритическими знаками,
- чешскими гласными и согласными,
- чешским ударением

1. ČESKÁ ABECEDA

ЧЕШСКИЙ АЛФАВИТ

001_f

a/á, b, c, č, d, ě, e/é/(ě), f, g, h, ch, i/í, j, k, l, m, n, ň, o/ó, p, q, r, ř, s, š, t, ť, u/ú/ů, v, w, x, y/ý, z, ž.

Tiskací písmena Печатные буквы	Výslovnost (název) písmene Произношение (название) буквы	Tiskací písmena Печатные буквы	Výslovnost (název) písmene Произношение (название) буквы
A a	[á]	Ň ň	[eň]
B b	[bé]	O o	[ó]
C c	[cé]	P p	[pé]
Č č	[čé]	Q q	[kvé]
D d	[dé]	R r	[er]
Ď ě	[dě]	Ř ř	[eř]
E e/ě	[é/jé]	S s	[es]
F f	[ef]	Š š	[eš]
G g	[gé]	T t	[té]
H h	[há]	Ť ť	[tě]
Ch ch	[chá]	U u	[ú]
I i	[í (měkké i)]	V v	[vé]
J j	[jé]	W w	[dvojité vé]
K k	[ká]	X x	[iks]
L l	[el]	Y y	[ypsilon (tvrdé y)]
M m	[em]	Z z	[zet]
N n	[en]	Ž ž	[žet]

2. ČESKÉ HLÁSKY

ЧЕШСКИЕ ЗВУКИ

V češtině je 42 hlásek. Dělí se na samohlásky (dvojhásky) a souhlásky.

В чешском языке 42 звука. Они подразделяются на гласные (дифтонги – сочетание в одном слоге двух гласных) и согласные.

3. DIAKRITICKÁ ZNAMÉNKA

ДИАКРИТИЧЕСКИЕ ЗНАКИ

диакритические пометы

Čeština na rozdíl od ruštiny užívá diakritická znaménka (horní znaménka), která dávají písmenu nový zvukový význam, např. é, ů, ě, č, ř, ž (v češtině jsou 3 druhy horních znamének).

В чешском языке в отличие от русского употребляются диакритические (надстрочные) знаки, придающие букве новое звуковое значение, например, é, ů, ě, č, ř, ž (в чешском языке 3 типа надстрочных знаков).

´ čárka (образный штрих над буквой, показатель долготы гласных)	á, é, í, ó, ú, ý
° kroužek (кружок, показатель долготы гласного)	ů
ˇ háček (крючок, показатель мягкости)	ě, č, š, ž, ě, ř, ň, ř

Jsou to znaménka (značky), která označují délku samohlásek, měkkost samohlásky -ě- a některých souhlásek.

Это знаки, обозначающие долготу гласных, мягкость гласного -ě- и некоторых согласных.

´ čárka	máma, táta, káva, dává, délka, bílý, jídlo, pití, rohlík, gól, tón, tuberkulóza, úkol, úzký, úsměv, úterý, týden, ilustý, výstava;
° kroužek	dům, stůl, kůň, dvůr, hůl, růže, dvůr, půjdu, tvůj, můj, půl, dolů;
ˇ háček	město, děti, pět, čaj, čas, černý, šest, škola, šofér, večer, ďábel, teď, žena, muž, oheň, Plzeň, dobře, řeka, řídký;

4. ČESKÉ SAMOHLÁSKY A SOUHLÁSKY

ЧЕШСКИЕ ГЛАСНЫЕ И СОГЛАСНЫЕ

A) ČESKÉ SAMOHLÁSKY

ЧЕШСКИЕ ГЛАСНЫЕ

10 samohlásek (krátké a dlouhé)

10 гласных (краткие и долгие)

5 krátkých samohlásek

(5 кратких гласных)

5 dlouhých samohlásek

(5 долгих гласных)

Samohlásky

Гласные

krátké/краткие	A a	E e	I i/y Y	O o	U u
dlouhé/долгие	Á á	É é	Í í/Ý ý	Ó ó	Ú ú/Ů ů

Délka samohlásek

Долгота гласных

- se označuje 2 znaménky: čárkou a kroužkem, ° čárka, ° kroužek
обозначается при помощи двух надстрочных знаков,
- výslovnost dlouhých samohlásek je asi DVAKRÁT delší než krátkých,
произношение длинных гласных приблизительно вдвое дольше кратких,
- délka samohlásek NENÍ totožná s přízvukem a často se s ním neshoduje.
долгота гласного не связана с ударением и часто не совпадает с ним.
- **Ú/ú dlouhé** se píše JEN NA ZAČÁTKU slova nebo po PŘEDPONÁCH.
Ú/ú долгое пишется ТОЛЬКО в начале слова или после приставок.
úspěch – успех, bezúročný – беспроцентный, neúspěšný – неуспешный
- **ů dlouhé** se píše UPROSTŘED nebo na KONCI slova, někdy umístění samohlásky ů odpovídá umístění ruského o
ů долгое пишется в середине или в конце слова; произношение иногда соответствует русскому o.
stůl – стол, dům – дом, průmysl – промышленность, můj – мой, tvůj – твой;

POZOR! Внимание!

V češtině jinak! В чешском языке иначе!

Délka samohlásek má často významotvorný charakter, tzn. že v závislosti na délce samohlásky se mění význam slova nebo jeho tvar (viz tabulka).

Долгота гласных часто носит смысловоразличительный характер, т.е., в зависимости от долготы меняется значение слова или его форма (см. таблицу).

myji	я мою	myjí	они моют
piji	я пью	pijí	они пьют
pas	паспорт	pás	пояс
lože	постель	lůže	ложа (в театре)
rada	совет	ráda	она рада
byt	квартира	být	быть
drahá	дорогая	dráha	дорога
dal	он дал	dál	даль, дальше
děla	пушки	dělá	он, она, оно делает
žila	она жила	žila	жила

POZOR!

Внимание!

ROZDÍL VE VÝSLOVNOSTI ČESKÉ SAMOHLÁSKY

Разница в произношении чешского и русского гласного

E e/Ě ě!

E e [e] v ruštině odpovídá samohláska Э э [e]
в русском языке отвечает гласный

deset	[дэсэт]	десять
den	[дэн]	день
med	[мэд]	мед
ten	[тэн]	этот
Evropa	[Эвропа]	Европа
euro	[эуро]	евро

Ě ě [je] v ruštině odpovídá samohláska Е е [je]
в русском языке отвечает гласный

pět	[пет]	пять
běhat	[бегат]	бегать
Věra	[Вера]	Вера
květ	[цвет]	цвет

ě se píše pouze po souhláskách d, t, n, b, p, v, f, m
пишется только после согласных

dě, tě, ně, bě, přě, vě, fě, mě
[дье, тье, нье, бье, пье, вье, фье, мье]

Výslovnost těchto slabik je měkká; na rozdíl od tvrdé výslovnosti slabik bez ´ háčky.

Произношение этих слогов мягкое, в отличие от твердого произношения слогов без ´háčky“ (крючка).

de, te, ne, be, pe, fe, me
[дэ, тэ, нэ, бэ, пэ, фэ, мэ]

ě se NEPÍŠE po souhláskách g, h, ch, k, r, ř, c, č, z, ž, s, š, j

Písmeno ě odpovídá tedy ruskému e. Ve spojení s d, t, n, (dě, tě, ně) změkčuje předchozí souhlásku.

Буква ě соответствует русскому e. В сочетании с d, t, n (dě, tě, ně) указывает на мягкость предшествующего согласного.

děda, tě, těsto, [дедушка, тебя, тесто]
někdo, něco [кто-то, что-то]

Ve spojení s retnými souhláskami *b, p, v, f* (bě, přě, vě, fě) se vyslovuje jako ruské slabiky [бве], [пве], [вве], [фве].

В сочетании с губными согласными *b, p, v, f* (бѣ, прѣ, вѣ, фѣ) произносится как русские сочетания [бве], [пве], [вве], [фве].

<i>oběd, zpěv, běhat</i>	[обед, пение, бегать]
<i>květ, pět</i>	[цвет, пять]

Ve spojení se souhláskou *m* (mě) se vyslovuje jako ruské [мне].

В сочетании с согласным *m* (мѣ) произносится как [мнѣ] (русское [мне]).

<i>město, mě</i>	[мнесто] город, меня [мне]
<i>měsíc, země</i>	[мнесиц] месяц, [земне] страна

Střídání samohlásek

Чередование гласных звуков

Charakteristické je pro češtinu *střídání krátkých a dlouhých souhlásek* ve stejných slovech, např. *á/a, e/é, í/í, y/ý, ú/u*.

Характерным явлением чешского языка является чередование кратких и долгих гласных в тех же словах, напр. *á/a, e/é, í/í, y/ý, ú/u*.

<i>dát – dal</i>	дать – дал
<i>pít – pil</i>	пить – пил
<i>být – byl</i>	быть – был
<i>nést – nesl</i>	нести – нес

V některých slovech se střídají různé samohlásky, jako *ou/u; í/e, ě; ů/o; í, ý/í, y*.

Но есть слова, где чередуются разные по качеству звуки, напр., *ou/u, í/e, ě, ů/o, í/ý/í, y*.

<i>říčka – řeka</i>	речка – река
<i>kousek – kus</i>	кусочек – кусок
<i>dům – doma</i>	дом – дома

B) 3 DIFTONGY (dvojhlásky)

3 ДИФТОНГА

Dvojhlásky	ou	au	eu
Дифтонги	[ou]	[au]	[эу]

- Diftongy se vyslovují *dohromady*, obě samohlásky tvoří jednu slabiku, druhá část diftongu je polohláska.

Гласные, входящие в состав дифтонга, произносятся слитно и образуют один слог, вторая часть дифтонга – полугласный звук.

<i>automobil – автомобиль, dlouhý – долгий, eukalypt – эвкалипт</i>
<i>autor – автор, soused – сосед, pseudonym – псевдоним, euro – евро</i>

C) ČESKÉ SOUHLÁSKY

ЧЕШСКИЕ СОГЛАСНЫЕ

27 souhlásek

27 согласных

tvrdé	měkké	obojetné	znělé	neznělé
твердые	мягкие	двойственные	звонкие	глухие

Souhlásky	B b,	C/Č, c/č	D/Ď, d/ď	F f	G g	H h	Ch ch
Согласные	J j	K k	L l	M m		N/Ň n/ň	
	P p	Q q	R r	Ř ř		S/Š, s/š	
	T/Ě, t/ě	V v	W w	X x		Z/Ž, z/ž	

tvrdé	h, ch, k, r, d, t, n, g	твердые	[г-х, х, к, р, д, т, н, г]
měkké	ž, š, č, ř, c, j, ě, ě, ň	мягкие	[ж, ш, ч, рж, ц, й, де, те, не]
obojetné	b, f, l, m, p, s, v, z	двойственные	[б, ф, л, м, п, с, в, з]
znělé	b, d, ě, g, h, v, z, ž	звонкие	[б, д, де, г, х-г, в, з, ж]
neznělé	p, t, ř, k, ch, f, s, š	глухие	[п, т, те, к, х, ф, с, ш]

- Po souhláskách **h, ch, k, r, d, t, n, g** se píše **y**, výslovnost slabiky je tvrdá. После согласных [h, x, k, p, d, t, n, g] пишется **y**, (так наз. твердое **y**) произношение слога твердое.

nohy – ноги, Čechy – чехи, kyselý – кисловатый, ryba – рыба, dým – дым, týden – неделя, nyní – теперь

jen ve slovech cizího původu se po **h, g, ch, r** se píše **i**.

только в словах иностранного происхождения после **h, g, ch, r** пишется **i** (так наз. мягкое **i**).

historik – историк, chirurg – хирург, gigant – гигант, riziko – риск

- Po souhláskách **ž, š, č, ř, c, j, ě, ě, ň** se píše **i**. После согласных [ж, ш, ч, рж, ц, й, дь, ть, нь] пишется **i**. (так наз. мягкое **i**) *cizí – чужой, čistota – чистота, život – жизнь, šil – шил, tři – три, jiskra – искра*

Písmena **š** a **ž** se vyslovují v češtině výrazně měkčeji než v ruštině.

Звуки **š** [ш] и **ž** [ж] произносятся в чешском языке значительно мягче, чем русские.

šít – шить, šaty – одежда, pošta – почта, žlutý – желтый

Písmeno **č** je také měkké, ale vyslovuje se o něco tvrději než **ч** v ruštině.

Звук **č** тоже мягкий, но произносится немного тверже, чем в русском языке **ч**.

čepice – шапка, Čech – чех, často – часто

Písmeno **c** se vyslovuje stejně jako ruské **ц**.

Звук *c* соответствует по произношению русскому *ц*.

cena – цена, *circus* – цирк, *cizí* – чужой, *inostranný*

Písmeno **j** se vyslovuje na konci a uprostřed slova stejně jako ruské **й**.

Звук *j* произносится в конце слова и в середине слова как русский звук *й*.

čaj – чай, *pokoř* – комната, *můj* – мой, *dejte* – дайте, *tvůj* – твой, *kraj* – край

POZOR!

Внимание!

Na začátku slova před souhláskou se **j** často nevyslovuje (zejména v hovorové češtině).

В начале слова перед согласными *j* часто не произносится (в особенности в разговорном языке).

<i>jsem</i>	<i>jsi</i>	<i>jsou</i>	<i>jdu</i>	<i>jdeš</i>	<i>jdou</i>	<i>jméno</i>
[sem]	[si]	[sou]	[du]	[deš]	[dou]	[méno]

Slabiky **ja, je, ji, jo, ju** se vyslovují jako ruské [йа, [йэ], [йи], [йо], [йу].

Слоги *ja, je, ji, jo, ju* произносятся так же, как русские [йа, [йэ], [йи], [йо], [йу].

- Po souhláskách **ď, ť, ň** se píše **i**,

háček se však u souhlásek **nepíše**, výslovnost slabiky **zůstává měkká**.

После согласных **ď, ť, ň** пишется **i**, но знак мягкости – „háček“ – у согласных уже не обозначается, произношение слога остается мягким.

<i>děti</i> – дети,	<i>dítě</i> – дитя, ребенок,	<i>tisíc</i> – тысяча,	<i>nikdo</i> – никто
[dɛtu]	[dɪtɛ]	[tɪsɪɕ]	[nɪkdo]

- Po souhláskách **b, f, l, m, p, s, v, z** se píše **i** nebo **y**.

После согласных **b, f, l, m, p, s, v, z** пишется **i** или **y**.

(обычно в соответствии с русским языком, хотя произносится только) одно нейтральное [i].

byl – бил, *list* – лыко, *myš* – мышь, *pivo* – пиво, *syn* – сын, *silný*, *vysoko* – ровина, *zima* – язык;

(*был* – бил, *лист* – лыко, *мышь* – мышь, *пиво* – мешок, *сын* – сильный,

высоко – равнина, *зима* – язык):

VYJMENOVANÁ SLOVA

СЛОВАРНЫЕ СЛОВА В ЧЕШКОМ ЯЗЫКЕ

Jsou to slova domácího původu, v jejichž kořenech (výjimečně i v příponě: *brzy*, *slepýš*, *kopyto*) se **vždy píše po obojetných souhláskách y/ý**. Toto **y/ý** píšeme rovněž ve slovech od vyjmenovaných slov odvozených nebo s nimi příbuzných.

Hlásk **f** se v domácích českých slovech vyskytuje zcela výjimečně, převážně v citoslovcích a v některých slovesech, jako např. *doufat*, *foukat*, *zoufat* aj. Tradičně je však jmenována mezi obojetnými souhláskami. V domácích slovech se po **f** **nepíše tvrdé y/ý**.

Таким образом обозначаются в чешском языке группы слов отечественного происхождения, в корнях которых (также в производных словах того же корня или родственных словах) пишется после двойственных согласных всегда твердое **y/ý** (ы).

Согласный **f** в словах отечественного происхождения появляется исключительно, преимущественно в междометиях и некоторых глаголах, как напр. *doufat*, *foukat*, *zoufat* – надеяться, дуть, отчаиваться и др. Традиционно **f** приводится в группе двойственных слов. В словах отечественного происхождения после **f** не пишется твердое **y/ý** (ы).

Правописание этих слов объяснить очень сложно, или невозможно, их нужно просто запомнить. Надо сказать, что дети в чешских школах обязательно учат эти слова наизусть.

B	by, byt, bydlet, obyvatel, byt, příbytek, nábytek, dobytek, obyčej, bystrý, bylina, kobyla, býk, babyka
L	slyšet, mlýn, blýskat se, polykat, plynout, plýtvat, vzlykat, lysý, lýko, lýtko, lyže, pelyněk, plyš
M	my, mýt, myslet/myslit, mýlit se, hmyz, myš, hlemýžď, mýtit, zamykat, smýkat, dmýchat, chmýří, nachomýtnout se, Litomyšl
P	pýcha, pytel, pysk, netopýr, slepýš, pyl, kopyto, klopýtat, třpytit se, zpytovat, pykat, pýr, pýřit se, čepýřit se
S	syn, sytý, sýr, syrový, sychravý, usychat, sýkora, sýček, sysel, syčet, sypat
V	vy, vykat, vysoký, výt, výskat, zvykat, žvýkat, vydra, výr, vyžle, povyk, výheň
Z	brzy, jazyk, nazývat (se), Ruzyně

- V přejatých slovech se po souhláskách **h, ch, k, r** píše **i** nebo **y**,

В заимствованных словах после согласных **h, ch, k, r** пишется **i** или **y**.

historie – hymna, *Achilles* – brachylogie, *kino* – kytara, *krize* – rytmus

POZOR! Внимание! V češtině jinak! В чешском языке иначе!• **Slabikotvorné souhlásky r R, l L**Слогообразующие согласные **r R, l L**

V češtině mohou být souhlásky **r R, l L** základem slabiky, mají slabikotvornou funkci a vyslovují se výrazně a dlouze. V ruštině odpovídá slabikotvornému **r R, l L** tzv. plnohlási **-er-, -or-, -ol-/ro-, -lo-, -re-, -le-** mezi souhláskami.

В чешском языке согласные **r R, l L – p, P, л, Л** могут быть основой слога, т. е. могут выполнять слогообразующую функцию. В этом случае они произносятся с участием голоса и длятся дольше. В русском языке слогообразующим согласным **r R, l L** часто соответствуют сочетания **-er-, -or-, -ol-/ro-, -lo-, -re-, -le-** между согласными:

<i>vítr</i>	<i>krtek</i>	<i>bratr</i>	<i>prst</i>	<i>krk</i>	<i>kufr</i>
<i>ветер</i>	<i>крот</i>	<i>брат</i>	<i>палец</i>	<i>горло</i>	<i>чемодан</i>
<i>vlna</i>	<i>vlk</i>	<i>slza</i>		<i>vl-tava</i>	<i>Br-no</i>
<i>волна</i>	<i>волк</i>	<i>слеза</i>		<i>Влтава</i>	<i>Брно</i>

Přečtěte!**Прочитайте!***Bratr nesl plný kufř.**Strč prst skrz krk.**Pštros s pštrosicí a pštrosáčky šli do pštrosáckárny.**Řehoř Řehořovič řeže řeřichu.*• **Spodoba znělosti (asimilace)**

Уподобление звонкости (ассимиляция)

Podobně jako v ruštině existuje v češtině **spodoba znělosti** (vlivem neznělosti a znělosti některých souhlásek).

Как и в русском языке в чешском существует уподобление звонкости согласных (оглушение и озвончение).

Výslovnost znělých a neznělých souhlásek se ve skupině souhlásek řídí výslovností poslední souhlásky.

Произношение звонких и глухих согласных подвергается произношению последнего согласного.

Na konci slova a před neznělými souhláskami se obvykle **znělé** souhlásky vyslovují **nezněle**, zatímco **neznělé** souhlásky před znělými se vyslovují **zněle**.

В конце слова и перед глухими согласными звонкие обычно оглушаются. На месте глухих согласных перед звонкими произносятся соответствующие звонкие:

b → [p]	zub	[zup]
d → [t]	had	[hat]
ď → [č]	jeď	[ječ]
g → [k]	grog	[grok]
h → [ch]	sníh	[sních]
v → [f]	kov	[kof]
z → [s]	obraz	[obras]
ž → [š]	muž	[muš]

<i>prosba</i> [prozba]	<i>просьба</i>
<i>krev</i> [kref]	<i>кровь</i>
<i>muž</i> [muš]	<i>мужчина</i>
<i>trh</i> [trch]	<i>рынок</i>
<i>odpoledne</i> [otpoledne]	<i>после обеда</i>
<i>přestávka</i> [přestáfka]	<i>перерыв, перемена</i>

POZOR! Внимание!**V češtině jinak! В чешском языке иначе!**

Na rozdíl od ruštiny dochází k asimilaci také u znělé předložky, pokud následuje slovo začínající na samohlásku. Je to způsobeno předělem mezi předložkou vyjádřenou jednou souhláskou a slovem začínajícím na samohlásku (ráz).

В отличие от русского языка звонкие согласные оглушаются также в конце предлогов, когда они употребляются перед словами, начинающимися с гласного. Это связано с небольшой паузой между предлогом и словом, начинающимся на гласный.

*z úst [s úst], v okně [f okne]***POZOR! Внимание!****V češtině jinak! В чешском языке иначе!**• **Střídání souhlásek**

Чередование согласных звуков

Probíhá hlavně při tvoření 3. a 6. pádu jednotného čísla podstatných jmen rodu ženského a 1. pádu množného čísla podstatných a přídavných jmen rodu mužského.

Происходит главным образом при образовании дат. и предл. падежей ед. ч. существительных женского рода и им. падежа мн. ч. существительных и прилагательных мужского рода.

Nejrozšířenější je následující střídání souhlásek:

Наиболее распространенные чередования следующие:

k/c, h/z, g/z, ch/š, r/ř, t/c, d, z, s/š, z/ž, ck/čt, sk/št, sl/šl.

<i>kniha</i> – knize	книга – книге
<i>ruka</i> – ruce	рука – руке
<i>Olga</i> – Olze	Ольга – (об) Ольге
<i>bratr</i> – bratři	брат – братья
<i>hoch</i> – hoši	мальчик – мальчики
<i>Praha</i> – v Praze	Прага – в Праге
<i>vrátit</i> – vracet	вернуть – возвращать
<i>psát</i> – píšu	писать – пишу
<i>mazat</i> – mažu	мазать – мажу
<i>ruský</i> – ruští	русский – русские

POZOR! Внимание! V češtině jinak! В чешском языке иначе!

- V češtině je infinitiv sloves zakončen tvrdou souhláskou - t.

В чешском языке инфинитив (неопределенная форма глагола) заканчивается на твердое - t.

dělat – делать, *jezdit* – ездить, *číst* – читать *zajímat se* – заниматься

POZOR! Внимание! V češtině jinak! В чешском языке иначе!

D) Souhlásky, které v ruštině NEJSOU:

Согласные, которых в русском языке НЕТ:

h H [x или ɣ]	q Q [kve]	ř Ř [рж]	w W [dvojité v]	x X [икс]
<i>hodný, haló</i> [ходны], [хало]	<i>Quebec</i> [Квебек]	<i>řera,</i> [ржена],	<i>kiwi</i> [киви]	<i>taxi</i> [такси]

5. ČESKÝ PŘÍZVUK

ЧЕШСКОЕ УДАРЕНИЕ

POZOR! Внимание!

V češtině jinak! В чешском языке иначе!

V češtině je přízvuk:

В чешском языке ударение:

- **STÁLÝ** – přízvukná je vždy PRVNÍ slabika nebo PŘEDLOŽKA.
Постоянное – всегда падает на первый слог или на предлог.
- **Přízvuk v češtině na rozdíl od ruštiny neovlivňuje VÝSLOVNOST SAMOHLÁSEK o, e jako v ruštině!**
Ударение в чешском языке, в отличие от русского, не оказывает влияния на произношение гласных o, e, как и на русском языке!

CVIČENÍ

УПРАЖНЕНИЯ

A. Diakritická znaménka ' ° ˇ Диакритические знаки

1. Přečtete a srovnajte výslovnost.

Прочитайте и сравните произношение.

<i>úroveň</i>	уровень	<i>úsilí</i>	усилие	<i>úzký</i>	узкий
<i>úspěch</i>	успех	<i>ústní</i>	устный		

POZOR! Внимание!

V češtině jinak! В чешском языке иначе!

<i>múza</i>	муза	<i>túra</i>	тур, путешествие	<i>kúra</i>	лечение
<i>vůle</i>	воля	<i>můstek</i>	мостик	<i>kůže</i>	кожа
<i>nůž</i>	нож	<i>může</i>	может	<i>sůl</i>	соль
<i>nůžky</i>	ножницы	<i>půlnoc</i>	полночь	<i>půjdu</i>	я пойду
<i>můj</i>	мой	<i>růst</i>	рост	<i>domů</i>	домой
<i>tvůj</i>	твой	<i>růže</i>	роза		
<i>středa</i>	среда	<i>teď</i>	теперь	<i>šampón</i>	шампунь
<i>přímo</i>	прямо	<i>promiň</i>	извини	<i>čajník</i>	чайник
<i>vždyť</i>	ведь				

ě [je] *běhat* – бегать, *Bělorusko* – Белоруссия, *děti* – дети, *stěna* – стена;
dědeček – дедушка;
dělat – делать, *něha* – нежность, *několik* – несколько, *němectký* – немецкий;
pěšky – пешком, *mě* – меня, *měkký* – мягкий, *měsíc* – месяц, *větev* – ветка;
pondělí – понедельник.

B. Délka samohlásek á, é, ó, í/ý Долгота гласных

2. Přečtěte a srovnajte výslovnost.

Прочитайте и сравните произношение.

a – á *román* – роман, *tabák* – табак, *rukáv* – рукав, *ráno* – рано;
e – é *den* – день, *deset* – десять, *méně* – меньше, *léto* – лето;
o – ó *potom* – потом, *okno* – окно, *móda* – мода, *gól* – шайба;
i/y – í/ý *pil* – пил, *ticho* – тихо, *vidět* – видеть, *nítka* – нитка;
pít – пить, *zítra* – завтра, *včerejší* – вчерашний;
dobry – добрый, *veselý* – веселый, *mladý* – молодой.

C. Diftongy ou, au, eu Дифтонги

3. Přečtěte a srovnajte výslovnost.

Прочитайте и сравните произношение.

moucha – муха, *pravouk* – наук, *louka* – луг, *knihou* – книгой, *hlouký* – глупый;
autobiografie – автобиография, *automatika* – автоматика, *automobil* – автомобиль,
audio – аудио, *audit* – аудит, *aukce* – аукцион,
euro – евро.

D. Souhlásky, které v ruštině nejsou h H, ř Ř, x X.

Согласные, которых в русском языке нет.

4. Přečtěte a srovnajte výslovnost.

Прочитайте и сравните произношение.

h *hory* – горы, *hoří* – горит, *hala* – холл, *haló* – алло, *hamburger* – гамбургер,
hektar – гектар;
historický – исторический, *hlad* – голод, *hlas* – голос, *hlava* – голова, *hlavní* – главный.

ř *řada* – ряд, *řeč* – речь, *řešit* – решить, *dveře* – дверь, *moře* – море, *tři* – три;
x *xerox* – ксерокс, *fax* – факс, *text* – текст, *Xenie* – Ксения, *xylofon* – ксилофон;

5. Čtěte a pokuste se přeložit do ruštiny.

Прочитайте и попробуйте перевести на русский язык.

adresa, *adaptace*, *administrátor*, *advokát*, *agentura*, *byznys*, *člověk*, *ekonomie*, *ekonom*, *export*,
fax, *import*, *inženýr*, *kolega*, *konkurence*, *konkurz*, *krize*, *manažer*, *marketing*, *milionář*, *mobil*,
monitor, *muž*, *optimista*, *organizace*, *partner*, *prezident*, *profesor*, *soused*, *telefon*.

6. Čtěte, doplňte délku samohlásek a pokuste se slova přeložit do ruštiny.

Прочитайте, дополните долготу гласных и попробуйте перевести слова на русский язык.

rano, *mala*, *kavarna*, *mama*, *mava*, *pan*, *pana*, *znamka*, *hladova*;
bily, *žily*, *žizeň*, *vino*, *lžice*, *mili*, *prosim*;
lepe, *dele*, *šef*;
pěkný, *těžký*, *zpěvák*, *obědvam*, *naměsti*, *usměv*, *měsíc*;
gol, *balon*, *citron*¹;
hul, *kuň*, *kuže*, *pujdu*, *domu*, *ukol*, *lhuta*, *stul*, *unor*, *unava*.

7. Čtěte slova a doplňujte diakritiku.

Прочитайте и дополните знаки диакритики.

mama – *kava* – *darek* – *maslo* – *salam* – *ram* – *hrač*;
vaza – *nahoda* – *pekarna* – *zastavka* – *cekarna* – *jist*;
dava – *poda* – *place* – *skace* – *obratil* – *natahl* – *mas*;
vyhral – *zpiva* – *dlouha* – *malo* – *mesic* – *tezký*;
mleko – *chleb* – *delka* – *levy* – *namesti* – *ridky*;
ukol – *sul* – *stul* – *ucast* – *hul* – *usmev* – *dolu*;
jidlo – *lzice* – *budik* – *popelnik* – *zizen* – *horcice*;
stoji – *lezi* – *sedi* – *hori* – *sviti* – *troubi* – *nevadi*;
jime – *libi* – *dovoli* – *koupi* – *tika* – *pisete* – *prijemny*;
odvazny – *globalni* – *jizdenka* – *orisek* – *pavilon* – *pece*
tyden – *ryma* – *vylet* – *chytry* – *hodny* – *tydenni* – *peniz*;

¹ U těchto výrazů lze užívat *ó* i *o*.

hrebik – uvari – pritel – nadrazi – dreveny – kristal;
 dobra omacka – cervena ruze – nova knizka – muj kabat;
 zajimava prihoda – barevny obrazek – slany rohlik – chleb s maslem – letadlo odleta/
 prileta.

8. Čtete a pokuste se přeložit slova do ruštiny.

Прочитайте и попробуйте перевести слова на русский язык.

Čech, Češka, český, čaj, čas, část, čepice, černý, čistý, číst, člen, čtyři;
 hlas, hladký, horký, hrom, hřmít, hrnek, hlava, husa, Holandsko;
 chtít, chci, chodit, chytrý, chyba, chytit, chata, chalupa, Chorvatsko;
 jablko, jednoduchý, jed, jet, jedu, jen, jahoda, jezero, jedle, Japonsko, jelen, jíst;
 lampa, laser, ledový, legitimace, lehký, lék, les, lesní, let, lež, Lotyšsko, Litevsko;
 přemýšlet, přijít, přijíždět, příjmení, příjemný, příklad, řada, řeč, Řecko, Řím;
 křik, křížovatka, nahoře, přítel, přestávka, řeka, skříň, středa, talíř, třída, vpředu;
 šance, šek, šeptat, šest, šířka, šit, šířka, škola, štěstí, šťastný, Švédsko, Švýcarsko.

9. Napište česky svoje jméno a příjmení.

Напишите по-чешски свое имя, отчество и фамилию.

Napište česky svoji adresu.

Напишите по-чешски свой адрес.

10. Napište tiskací písmena psacími.

Напишите печатные буквы письменными.

i		č		str	
	e	g		skř	
P			y	kra	
	F		š	vst	
d		f		zdr	
b			ch	spl	
	r		j	smo	
K		M		sta	
	k	n		slo	

11. Prečtete slova a dbejte na správnou výslovnost (spodoba znělosti).

Прочитайте слова, обращая внимание на правильное произношение (ассимиляция).

rád, lávka, polévka, dívka, procházka, kamarádka, tužka, prohlídka.

12. Podtrhněte slovo, které je vhodné k doplnění věty. Použijte svůj česko-ruský slovník.

Подчеркните подходящее по значению слово. Используйте ваш чешско-русский словарь.

Ta houba je (jedla – jedlá). Věra (jedla – jedlá) polévku. V pokoji je málo (světlá – světla). (Světlá – Světla) barva se mi líbí. Sedněte si ke (stolu – stolů). V jídelně je hodně (stolu – stolů). Ta taška je (dráha – drahá). Hráči zvítězili po velikém (boji – bojí). Bolí mě (pata – pátá). (Spala – Spála) je nakažlivá nemoc. Přijedeme k vám na začátku (leta – létá – léta). Letadlo tam (leta – létá – léta) pravidelně v sobotu. Babička (žíla – žila) na Moravě. Vaše (žíla – žila) je pevná.

JAK SE ČEŠI ZDRAVÍ, PŘEDSTAVUJÍ, OSLOVUJÍ?

КАК ЧЕХИ ЗДОРОВАЮТСЯ, ПРЕДСТАВЛЯЮТСЯ, ОБРАЩАЮТСЯ ДРУГ К ДРУГУ?

V této lekci se naučíte

- fráze potřebné pro zdraví, představování,
- zkratky titulů, tituly,
- koncovky titulů a profesí ženského rodu,
- koncovky ženských příjmení,
- informační nápisy,
- názvy států, jejich obyvatel, národností.

На этом уроке вы познакомитесь

- с необходимыми фразами для приветствия, представления,
- с сокращениями званий, званиями,
- с окончаниями званий и профессий женского рода,
- с окончаниями женских фамилий,
- с информационными надписями,
- с названиями государств, их жителей, национальностей.

V této lekci najdete

- přehled podstatných jmen,
- názvy českých pádů,
- koncovky 1., 4. a 5. pádu podst. jm. jedn. č.,
- přehled přídavných jmen,
- česká zájmena osobní, přivlastňovací, tázací,
- přehled českých sloves,
- časování slovesa „BÝT“.

На этом уроке вы найдете

- обзор имен существительных,
- названия чешских падежей,
- окончания именительного, винительного и «звательного» падежей имен сущ. ед. ч.,
- обзор имен прилагательных,
- чешские местоимения личные, притяжательные, вопросительные,
- обзор чешских глаголов,
- спряжение глагола «БЫТЬ».